

Anteckningar 1/2018

Utfärdat, 2018-03-09

Kanslienheten

Niklas Hall

Telefon: 366 10 24

E-post: niklas.hall@vastra.goteborg.se

Ö-dialogen, SDN Västra Göteborg

Sammanträdesdatum: 2018-03-08 kl 17:30 – 20:00

Plats: Torgny Segerstedts gatan 90, Nämndsalen

Närvarande:

SDN Västra Göteborg:

Inger Blixt (S), ordförande

Marianne Bergman (KD)

Eva Sundén (M)

Henrik Sjöstrand (M), kl 17:30-17:50

Henrik Munck (-)

Andreas Eraybar (L)

Representanter från öarna:

John Granqvist, Styrösö

Jan Kaaling, Styrösö

Karin Sandström, Asperö

Thomas Larsson, Asperö

Ingemar Taube, Asperö

Ullakarin Näslund, Brännö

Leif Sjöberg, Vrångö

Anna Palmers, Köpstadsö

Patrik Gustavsson, Köpstadsö

Marie Sjövall, Donsö

Benny Fhager, Donsö

Övriga:

Niklas Hall, SDF Västra Göteborg, sekreterare

Cristian Delgado (S), Park- och naturnämnden

Malin Offerle, SDF Västra Göteborg

Anneli Snis, SDF Västra Göteborg

Lovisa Gårlin, SDF Västra Hisingen

Andrea Jovell, Göteborg & Co

Annelie Karlsson, Göteborg & Co

Daniel Källén Vidman, SDF Västra Göteborg

Christina Ingblad, SDF Västra Göteborg

Ann-Katrin Samuelsson, SDF Västra Göteborg

1. Presentation av deltagarna i Ö-dialogen

Ordförande Inger Blixt (S) öppnar mötet och hälsar alla välkomna.

2. Val av justeringsperson

Ullakarin Näslund utses att justera dagens minnesanteckningar.

3. Föregående minnesanteckningar

Anteckningarna från mötena den 12 oktober och den 7 december antecknas.

4. Anmälan av övriga frågor

Benny Fhager anmäler en övrig fråga gällande färjetrafiken under helgerna.

5. Information om skolorganisationen och de nya stadsdelarna från den 1 juli 2018 samt Ö-dialogen som forum fr o m nya stadsdelsorganisationen fr o m 1 juli 2018

Malin Offerle, utvecklingschef i stadsdelsförvaltningen, ersätter stadsdelsdirektör Maria Lejerstedt vid dagens möte.

Offerle informerar kring att sektor utbildning inom dagens stadsdelsorganisation från och med den 1 juli övergår till två nya nämnder och förvaltningar efter beslut i kommunfullmäktige den 20 april 2017. Grundskolenämnden/-förvaltningen och Förskolenämnden/-förvaltningen startar sin verksamhet den 1 juli 2018. Syftet med denna organisationsförändring är att sätta ökat fokus på barns lärande samt att öka likvärdigheten för stadens skolor och förskolor. En genomförandeorganisation har sedan hösten 2017 arbetat med att skapa förutsättningar för de nya nämnderna. I nuläget pågår ett intensivt arbete inom alla stadsdelar med överlämningsarbete (personal-, arkiv, översyn av reglemente mm).

De nya förvaltningarnas organisation är bestämd, och förskole- och grundskoleförvaltningarna har liknande organisationer. Enligt denna organisation kommer vardera förvaltning att ha åtta utbildningschefer som troligtvis kommer att ha en geografisk indelning. Ö-dialogen framför att det kan vara en risk med att skapa en organisation inom utbildningssektorn som inte överensstämmer med övriga stadens organisation, vilket tidigare erfarenheter visat på. Risken kan vara att förvaltningsövergripande samverkan kan bli lidande och att frågor hamnar mellan stolarna.

Vidare informerar Offerle kring hur stadsdelens kvarvarande organisation kommer att förändras. Då ca 50 % av produktionen försvinner så övergår även samma andel av budgeten. Sammanfattat innebär detta att stödfunktionerna halveras (ekonomi-, HR- och kansliavdelningarna). Detta påverkar de dialogforum som idag finns inom stadsdelen, och utifrån att ansvaret för skol- och utbildningsfrågor lyfts från stadsdelen till de nya nämnderna/förvaltningarna behöver dialogforum kring dessa frågor hanteras av dessa nya nämnder/förvaltningar. Stadsdelen ser under året över alla forum efter dessa nya förutsättningar, däribland även Ö-dialogen.

Stadsdelen har i budgeten en särskild ”ö-peng” avsatt utifrån de speciella behov som finns i södra skärgården utifrån geografi. I nuläget består denna särskilda extra tilldelning av 10 miljoner. Av denna tilldelning lyfts 30 % till de nya nämnderna och 70 % stannar kvar inom stadsdelens budget.

6. Toalett-försörjning, rapport om förstudie

Lovisa Gårlin redogör för slutrapporten inom projektet ”*Future sustainable archipelago toilets - En förstudie kring hållbara toalett-lösningar för Södra Skärgården*”. Projektet är ett Leaderprojekt som under sex månader utrett toalettfrågan för besökare i skärgården. Ansökan till projektet har gjorts i samarbete med projektet Göteborgs Skärgård och Annica Berg.

Projektet har genomfört en nulägesanalys, en omvärldsanalys och tagit fram lösningsförslag. Aktiviteterna beskrivs i en slutrapport. Sammanfattningsvis ger rapporten en helhetsbild av situationen, och analyserar varför frågan blivit eftersatt. De senaste 4-5 åren har turistutvecklingen i södra skärgården haft en kraftigt ökad tendens. Det är en turistgrupp som vanligtvis inte syns i den ordinarie statistiken utifrån begreppet gästnätter. Det är främst sk dagsturister som besöker skärgården över dagen med kollektivtrafiken eller med egen båt. Det kan därför vara svårt att fånga dessa turistströmmar med den gängse statistiken. Antalet turister skiljer sig markant utifrån säsong, och det finns även tydliga mönster i när på dagen resandet är som störst/minst. Även dessa siffror varierar utifrån säsong.

Vad gäller ansvarsfrågan för den kringsservice (bl a toalett-lösningar) som en ökad turism innebär har det historiskt varit svårt för staden att driva frågorna. En stor del av marken i södra skärgården är privatägd, och kommunen har utifrån detta faktum svårt att driva frågorna.

De förslag på lösningar som projektet presenterar i slutrapporten är att det behövs ett centralt beslut kring samverkan och en helhetssyn på frågan om turism. Kortsiktiga lösningar kan vara att fortsätta med bidrag för enskilda verksamheter för att öppna upp toaletter för turister. Det kan även innebära att föreningar mm kan söka bidrag för toaletter, skötsel mm. Tillfälliga toaletter och bättre skyltning är också lösningar som kortsiktigt kan förbättra situationen.

Slutligen informerar Gårlin om att rapporten kommer att lämnas för information till stadsdelsnämnden den 22 mars. Stadsdelsförvaltningen föreslår vid det sammanträdet att stadsdelsnämnden ska tillskriva kommunstyrelsen för att tydliggöra ansvarsfrågan och budgetprioritering i frågan.

Ö-dialogen framför sin uppskattning för en bra information och ser att det är bra att frågan efter en långlivad process som pågått i många år tas på allvar.

7. Information från Göteborg & Co angående turistsäsong 2018

Andrea Jovell (chef Marknad och kommunikation) och Annelie Karlsson (chef Besöksservice) informerar kring det uppdrag Göteborg & Co har utifrån kommunens mål gällande turismnäringen. En del i detta uppdrag är visionen om att turismen i Göteborg ska ha dubblats till 2030. Göteborg som turistmål profilerar sig inom hållbarhetsutveckling och är en internationell förebild. Under två år har Göteborg fått utmärkelser inom Globalt ledande hållbar destination.

Bolaget Göteborg & Co är kommunägt via Göteborgs Stadshus AB. Styrelsen är politiskt tillsatt, men näringslivet finns representerat i styrelsen genom fyra adjungerade platser för näringslivet och en från GR (Göteborgsregionens kommunalförbund). Ö-dialogen framför en önskan att även södra skärgården ingår på ett liknande sätt i styrelsen, med anledning av att skärgården är ett av stadens största besöksmål.

Vid statistisk uppföljning används bland annat begreppet gästnätter. Sett till de mål som varit uppsatta i affärsplanen för Destination Göteborg har staden som turistmål nått och överträffat så gott som samtliga mål. Av de nationaliteter som besöker Göteborg är ca 70 % från Sverige och ca 30 % är utländska turister. De största grupperna av de utländska turisterna är från Storbritannien, Tyskland och Norge. Landsbygdsturismen är den största andelen sett till var turisten reser i landet, men de tre storstadsregionerna står för knappt hälften av antalet gästnätter.

För att nå målet på att fram till 2030 dubblera turismen i Göteborg arbetar Göteborg & Co utifrån fem huvudstrategier; Manifestera och synliggöra Göteborg globalt, initiera och uppmuntra nya samverkansmodeller, tillgängliggöra Göteborg, skapa innovation för morgondagen via nya tekniker och modeller för turism samt jobba för att alla göteborgare delar med oss av ett levande Göteborg. Göteborg & Co arbetar med Resandemodellen, en modell som många använder för att symbolisera vad turisten går igenom under sitt resande, och planeringen inför resandet. I modellen ingår följande steg; Drömma, planera, boka, resa och berätta. Göteborg & Co jobbar inte alls med stegen ”boka” och ”resa”, utan det är övriga steg som bearbetas. Som den del i detta arbetar bolaget för att utveckla nya säsonger och teman (exempelvis jul- och höststaden Göteborg), synliggöra Göteborg i de av turisterna använda kanalerna (utöver de traditionella resebyråerna).

Jovell presenterar pressklipp från media i bl a Tyskland, Storbritannien och Norge som visar på hur Göteborg marknadsförs eller berättas om i utlandet. Kina är idag en liten marknad, men Göteborg & Co förutspår att denna andel kommer att öka.

Vidare lämnar Jovell information om vad som i dagsläget planeras. Bland annat är ett antal pressbesök inplanerade, men även större evenemang såsom Volvo Ocean Race 14-21 juni, Europride 14-19 augusti och Nordea Masters 16-19 augusti.

Tillväxt Turism – en samverkansmodell mellan BRG (Business Region Göteborg), Göteborg & Co och Turistrådet Västsverige är ett projekt som syftar till att utveckla fler produkter och stärka konkurrenskraften ytterligare bland företag inom besöksnäringen. Syftet är också att ta fram nya internationellt hållbara produkter inom turism. Företagen kommer också erbjudas stöd i form av produkt- och företagsutvecklande insatser samt hjälp med kunderbjudande, paketering och marknadsföring.

Göteborgs Shoppingnätverk är en samverkan mellan fastighetsägare, handeln och intresseorganisationer som syftar till att stärka Göteborg som shoppingdestination genom bland annat gemensam marknadsföring.

Gothenburg Cruise Network är en samverkan tillsammans med Göteborgs Hamn och syftar till att öka antalet kryssningsanlöp till staden. Ofta är det relativt korta stopp som görs av kryssningsfartygen och det är viktigt med bra nätverk för att kunna erbjuda attraktiva erbjudande för dessa turister, exempelvis skärgårdsturer, sightseeing, handel mm. I april invigs den nya kajen vid Amerikaskjulet.

Anneli Karlsson lämnar därefter information kring Göteborg & Co:s besöksservice. Turistbyråerna i Nordstan och vid Kungssportsplatsen är de största naven. Besökarna är till ungefär 75 % utländska och av dessa är en fjärdedel tyskar. De vanligaste frågorna rör skärgården samt frågor kring restauranger. Göteborg & Co har även s k Contact Centres där besökare via chatt- och mejlfunktioner kan få snabba svar. För skärgården specifikt finns s k Infopoints i skärgården vilket är ett samarbete med befintliga verksamheter (t ex

affärer, caféer, restauranger). Dessa verksamheter fungerar som små turistbyråer och får material och utbildning kring detta. Karlsson presenterar en lista på de verksamheter som idag erbjuder detta, både i södra och norra skärgården. Vid intresse kan en anmälan göras till Sandra Osberg på Öckerö kommun.

Slutligen redogör Jovell och Karlsson för de stora utmaningar som Göteborg & Co ser framöver. Bland annat att turismen övergår i en form av hyperturism, och nämner som exempel Kinesiska muren och Louvren som exempel på detta. Andra utmaningar är nya former av turism, exempelvis genom ny teknik (exempelvis virtual reality), sharing economy m m. Turister önskar mer autentiska upplevelser, och vill upptäcka och uppleva miljöer utanför turiststråk och helst utan att beblanda sig med andra turister. Ö-dialogen framför att södra skärgården på många sätt redan är drabbad av s k hyperturism, och att det saknas ett helhetsgrepp för att situationen ska vara hållbar. Representanterna framför som exempel att servicen kring turismen saknas såsom renhållning, toalettlösningar, trafikering och parkeringsmöjligheter. De boende i södra skärgården lyfter att de i flera år manat att staden ska ta det lugnt med marknadsföring innan hela konceptet ”södra skärgården” är på plats. Ö-dialogen framför vidare att den centrala styrningen i staden inte tagit ansvar för helheten i frågan, utan att ansvaret förlagts till stadsdelsnämnden och flera olika facknämnder utan att ansvarsfrågan är tydliggjord. Ö-dialogen framför att både utredningarna kring parkeringssituationen vid Saltholmen (TPuss och TPuls) gjorda utan förankring med Göteborg & Co, som utifrån Ö-dialogens perspektiv hade varit en bra balanserande kraft i dessa utredningar. Ö-dialogen kan se att boende i skärgården generellt är väldigt positiva till turismen. Dock behöver kommunen ta ett helhetsgrepp vad gäller ansvaret för den kringsservice som behövs för att skapa en hållbar turism. Ö-dialogen är positiva till att båttrafiken utökats till Stenpiren/Lindholmen och nu körs året om, även om ytterligare turer vore önskvärda.

Avslutningsvis skickar Jovell med vikten av att ha med sig lokalbefolkningen i dessa frågor, och tackar Ö-dialogen för inbjudan och möjligheten till dialog.

8. Information från förvaltningen angående Styrösö, skola, oro mm

Kristina Ingblad, rektor på Styrösökolan, Daniel Källén Vidman, enhetschef inom fritid samt områdeschef för grundskolan, Ann-Katrin Samuelsson, informerar om det möte som förvaltningen bjöd in till den 1 mars på Ishotellet, Donsö. På mötet deltog ca 200 personer. Syftet med mötet var att hitta en samsyn bland de boende och de som jobbar i verksamheterna i området. Tillsammans med polis, drogförebyggare har stadsdelsförvaltningen diskuterat och uppmärksammat de problem som uppstår efter skoltid, men som skolan får ta hand om under skoltid. En tysthetskultur har uppmärksamats, som inte känns igen sedan bara ett par år tillbaka.

I undersökningar som gjorts visar resultatet på att man i väldigt hög utsträckning litar på varandra i södra skärgården. Skärgården har högst resultat i hela staden i denna fråga, och urskiljer sig markant i jämförelse med övriga folkhälsoområden.

Gällande alkoholkonsumtionen visar undersökningar på Styrösökolan alkoholkonsumtionen bland högstadieelever har förändrats. Drygt en tredjedel av alla högstadieeleverna har druckit alkohol. Var femte flicka på högstadiet har, enligt undersökningen, varit berusad. Både vad gäller andelen som druckit alkohol och andelen som varit berusade visar undersökningen på en ökning. Källén Vidman informerar även om att det troligtvis finns ett stort mörkertal i dessa siffror då ungdomarna är försiktiga när de svarar av rädsla för att bli igenkända, även som svaren är anonyma.

Gällande narkotika så uppger en stor andel (ca 30 %) av högstadieläverna att de vet någon som kan ge eller sälja narkotika. Andelen som provat narkotika ligger på ca 2 %, samma nivå som förra året.

Vid mötet på Styrskolan den 1 mars deltog representanter från Polisen, och Ingblad och Källén Vidman framför deras budskap om vikten av att polisanmäla vid brott, även om brotten i sig inte alltid prioriteras direkt. Representanter från Ö-dialogen framför att det ofta upplevs som meningslöst att polisanmäla, det upplevs endast som en byråkrati som inte leder vidare. Förvaltningen framför att polisanmälan är oerhört viktigt, inte minst då en utebliven polisanmälan också sänder signaler om att företeelsen/brottet är ok.

Förvaltningen har fått signaler från ungdomar att det finns en rädsla för att drabbas av repressalier vid polisanmälan, och framförallt repressalier knutna till internet och sociala medier (man är rädd att tappa vänner/följare på diverse sociala medier). Hotbilden finns med andra ord inte endast i den fysiska världen, utan för ungdomarna är den digitala världen minst lika betydelsefull.

Det finns möjlighet att via www.ungf.se/ösamverkan lämna förslag på idéer för att förändra (ungdomars) attityder kring alkohol, narkotika och drogvvanor i skärgården. Ungdomarnas egna tankar på hur man skulle kunna förbättra ungdomars situation i södra skärgården omfattar bland annat följande förslag: Tala i skolorna om konsekvenserna/bättre förebyggande arbete, en polisstation i skärgården, bättre skolmat, anställa ö-vakter, större föräldraengagemang, fritidsgård veckan runt. Slutligen framför Ann-Katrin Samuelsson vikten av att kommun, föräldrar/anhöriga och samhället står enade i detta. Skolans roll i detta är bland annat att arbeta med värderingsfrågor, att motverka mobbing, informera om risker med alkohol- och narkotikaanvändning.

9. Badplatser

Ordförande Inger Blixt (S) stämmer av hur situationen kring badplatser i södra skärgårdensmed ser ut inför årets säsong. Ö-dialogens representanter från öarna lämnar kort rapport och sammanfattningsvis finns det svårigheter att få tillräckligt med resurser då arbetet bygger på ideellt arbete.

Ö-dialogens representanter rapporterar kring problematik med strandstädning, och förvaltningen tipsar om www.strandstadarkartan.se vilken kan användas för att rapportera att skräp finns att hämta. Denna service gäller inte badplatser, utan övriga strandlinjen.

10. Information angående stadsledningskontorets tjänsteutlåtande

”Redovisning av kommunfullmäktiges uppdrag om att utreda parkeringssituationen på Saltholmen/Långedrag”

Jan Kaaling informerar kring ärendet ”Redovisning av kommunfullmäktiges uppdrag om att utreda parkeringssituationen på Saltholmen/Långedrag” (stadsledningskontorets dnr 0673/16). Ärendet var första gången i kommunstyrelsen för behandling den 13 december 2017 men bordlades då på förslag av S. Därefter har ärendet bordlagts ytterligare tre gånger i kommunstyrelsen (24 januari av MP, den 7 februari samt den 21 februari av S). Nästa gång ärendet behandlas är den 21 mars. Södra Skärgården i Samverkan (SSiS) har träffat politiker från olika partier och intrycket från dessa möten är att politiken inte ställer sig bakom stadsledningskontorets utredning. M, L och KD har i kommunstyrelsen yrkat på

att ärendet återremitteras, vilket även Martin Wannholt (-) gjort. Kaaling redogör för att han upplever att det finns politiskt stöd för de synpunkter som SSiS fört fram.

Sammanfattningsvis är dessa synpunkter följande.

Det historiska perspektivet kring skärgårdens utveckling är viktigt, och skärgården hade en positiv befolkningstillväxt mellan 1974-2000. Därefter vände denna tendens. Den främsta orsaken till detta menar SSiS är att det var vid millennieskiftet som köerna till parkeringsplatserna började växa. Detta, menar SSiS, har påverkat framförallt en befolkningstillväxt då skärgården utifrån detta inte varit attraktiv som permanent bostadsort för familjer i familjebildande ålder.

Gällande parkeringssituationen menar SSiS att det är viktigt att närhetsprincipen ska gälla. Inför beslut bör frågan om vilka grupper som har störst behov av närhet till skärgårdsterminalen ställas. Boende bör vara prioritet 1, besökare prioritet 2 och småbåtar prioritet 3. Vidare lämnar Kaaling information om att det är en myt att det inte finns tillräckligt med parkeringsplatser vid Saltholmen/Långedrag. Idag finns ca 1900 platser och skärgårdens befolkning har totalt 1050 fordon registrerade enligt Statistiska Centralbyrån (SCB). SSiS pekar på en rad konkreta lösningar som skulle lösa de mest akuta problemen och ge utrymme för mer långsiktiga lösningarna, däribland en ny terminal och en ny spårvagnsslinga. Det är viktigt, och möjligt menar SSiS, att båda dessa planeras så att de inte inkräktar på antalet parkeringsplatser. SSiS föreslår även att en fördjupad studie görs över en kompletterande anläggning för färjeläge.

Förslaget i sin helhet kan läsas på livskraftigskärgård.se

Stadsdelsnämndens ordförande Henrik Munck (-) tar även upp frågan om det framkommit något ytterligare kring dispens för hastighetsbegränsningar inom älven. En dispens för högre hastigheter skulle kunna göra förbindelsen mellan centrum och skärgården mer attraktiv.

Marianne Bergman (KD) informerar Ö-dialogen att det pågår andra parallella förslag på lösningar, bland annat Dansholmenprojektet Fiskebäck. Inom Ö-dialogen råder dock delade meningar kring Fiskebäck som alternativ/komplement som färjeläge, både utifrån begränsningar med infrastruktur på fastlandet och framkomlighet sjövägen.

11. Övriga frågor

Benny Fhager anmäler en övrig fråga gällande trafikeringen till öarna under helgerna. Fhager informerar om att båttrafiken under helgerna och framförallt under söndagar, är för gles, vilket bland annat påverkar föreningsliv. Fhager nämner som exempel att det är svårt att anordna fotbollsmatcher på öarna med anledning av gles trafik. Motståndarlag har svårt att ta sig till och från öarna och vice versa för lagen från öarna. Daniel Vidman Källén, enhetschef inom Kultur och Fritid på stadsdelsförvaltningen, lämnar ett inspel att det vore väldigt positivt ur många aspekter att exempelvis befintliga fotbollsplaner i södra skärgården skulle kunna nyttjas för att råda bot på överbokade planer i exempelvis Tynnered.

Ö-dialogen framför även önskemål om att Ö-snabbens ruttplanering ses över, utifrån att den nuvarande ruten om Käringberget ses som en försämring. Ö-dialogen framför även önskemål om snabbare båttrafik mellan Stenpiren/Lindholmen och Saltholmen.

Trafiknämnden skickar årligen in stadens inspel till Västtrafiks trafikplan, och stadsdelen får vanligtvis möjlighet att lämna för stadsdelen aktuella behov i denna. Stadsdelsnämndens ordförande Henrik Munck (-) uppmanar Ö-dialogen att inkomma till förvaltningen med dessa synpunkter.

12. Datum för nästa Ö-dialog

Nästa möte med Ö-dialogen fastställs till den 24 maj 2018.

13. Val av representant till förberedelsemöte inför nästa möte

Anna Palmers, Köpstadsö, utses att delta vid nästa förberedelsemöte inför Ö-dialogen den 24 maj.

Vid anteckningarna

Niklas Hall,
SDF Västra Göteborg